

Zoo heeft de ontwikkeling der dingen tot deze dubbele partijroeping geleid. Want — het is een wonderlijke ironie — de zonen van den profeet der woestijn en de leerlingen van den engel-achtigen doctor der binnenkamer, zijn begonnen met op hun schulden te slaan — als de Gideonsbende, want rumoer en rumoer zijn twee — en een gansch groote verheffing te maken voor de leuze, dat zij geen partij wilden wezen en het ook nooit zouden willen worden. Maar toch is het er ten leste op neergekomen, dat zij ten aanzien van het reformatorisch program een *eigen groep* gingen vormen en een eigen program hebben moeten ontwikkelen.

MOETEN ontwikkelen.

Het ligt natuurlijk aan die anderen. Die wilden niet meekomen.

En ik keer met mijn gedachten tot het Joodsche volk weer, dat Christus moriturus heeft gevangen gezien in de verleiding van het pseudomessiaansche woord. Hij heeft gezien, dat er geesten komen zouden, die zouden tornen aan het machtwoord van alle christelijk-dogmatische fundamenteleggers: *éénmaal*. „*Éénmaal*“ is de Messias verschenen, zeggen de fundamenteleggers van de apostolische eeuw (Hebr. 9:26); en nog maar „*éénmaal*“ zal de onkeer radicaal zijn (Hebr. 12:26) en maar „*éénmaal*“ kan men de beslissende keuze doen (Hebr. 6:4) en van de zonden zijn gereinigd (10:2) en maar „*éénmaal*“ kan de Messias lijden (1 Petr. 3:18) en maar „*éénmaal*“ wordt het heiligen principieel overgeleverd (Judas, 3) en maar „*éénmaal*“ krijg ik een wezenlijken kijk op de geschiedenis der Godsopenbaring en haar geheim, haar verklaringsbeginsel (Judas, 5); en maar „*éénmaal*“ is Christus gestorven en geofferd (Rom. 6:10, Hebr. 9:12, vgl. hdst. 10). Zoo ligt daar, ik zou haast zeggen, de „*ban*“ van het *afdoende* woord „*éénmaal*“ niet alleen over het objectieve, MAAR OOK OVER ZIJN VERKRIJGING. Men zegt, dat ik goed begrijpen en onthouden moet dat het objectieve objectief, maar — dat de *verkrijging* van het objectieve *subjectief* is, en ik kan er niets tegen zeggen. Maar toch staat er „*éénmaal*“, en het schijnt mij in de verwarring van mijn gedachten toe, dat God zeggen wil, als ik de Schrift lees, dat ook in het *subjectieve* toch *weer* Zijn objectiviteit is, omdat Hij de historie maakt en ook daarin Zich openbaart en dat dus ook de geschiedenis van het fundamenteleggen en van de overlevering staat onder den ban en onder den band van het woord „*éénmaal*“. Dus leert Hij mij voorzichtig te zijn in de beoordeeling van wat „*traditie*“ is; er zijn weliswaar geen scherpe grenzen te trekken tusschen goddelijk en menschelek werk, maar er is toch dóór het menscheleke heen een goddelijk werk, een voortgaan van feit tot feit; een doen van een ding, dat maar „*éénmaal*“ plaats heeft, omdat God haast heeft om te komen tot het volgende ding, dat maar één maal kan geschieden.

Maar de pseudoprofeten onder Israël, het verstorfene, hebben van dat *afsnijende* woord (*éénmaal*) niets moeten hebben. Men zegt mij, dat pseudoprofeten niet houden van dien term „*eene afgesneden zake*“. In elk geval hebben zij uit het leven van Jezus van Nazareth en uit de brieven van zijn apostelen het woord „*éénmaal*“ weggeschrapt. Aan het feit hebben zij niet getornd, maar ze hebben zijn absolute ontkend. Dat in de dagen van den profeet uit Nazareth geschiedenis gemaakt werd, geschiedenis van het heilige volk (later zou dat kerk-geschiedenis heeten), hebben ze nooit betwist. Maar die Nazarener moet niet zeggen, dat zijn leer niet te substitueeren is. Zij is niet „*de*“ leer, maar één van haar vormen; zij leert niet „*de*“ religie, doch één van haar fasen. Het is niet „*de*“ overlevering, noch het „*éénmaal*“ geleide fundament, maar een *modus*, een manier van overlevering, een *optiek* IN het fundament. En ja, het fundament... wie heeft de gronden van God ontdekt?

Toen kwamen ze op, in den naam van Abrahams God (want dat klinkt toch erg naar de traditie, maar dan niet de door de huidige generatie verknoede). Toen kwamen ze op, de pseudoprofeten van Israël. Ze gingen de woestijn in en de binnenkamer. Ze waren „*wederom*“ de atlanten, dragende den wereldlast. Ge hoort niet over alles, ook over Jezus van Nazareth; maar niet over Hebr. 10, noch over het woordke „*éénmaal*“.

Zoo hebben zij in den kring van hun eigen Joodsche volk een eigen geschiedbeschouwing voorgedragen. Vlak bij hen, onder hun oogen had God in Galileesche visschers dingen gedaan, die Hij maar „*éénmaal*“ doet; God had geschiedenis gemaakt. Hij had theopneustie gegeven (die geeft Hij maar „*éénmaal*“), maar zij hadden die op één lijn gesteld met de „*verlichting*“, en die is een alle-dags-geschenk. Hij had groote mannen gegeven, die historie maakten, apostelen en profeten en herders en leeraars, en die apostelen waren een gave voor „*éénmaal*“ en ook die anderen stonden in zóóverre onder de wet van het „*éénmaal*“, als de charismata, de bijzondere genadegiften van den Heiligen Geest in hem maar éénmaal werkten en het geloof aan de heiligen maar „*éénmaal*“ overgeleverd werd en de „*verlichting*“ maar éénmaal kan geschieden (Hebr. 6). Och ja, het was het „*éénmaal*“ van de fundamentelegging. Maar de pseudoprofeten, die het volk zouden beroeren, ze zouden toezien en het niet gelooven; en alle Grieken zouden toezien en het niet gelooven; en uit de christenen zouden sommigen afvallen en het niet gelooven; en zoo zou de bodem worden bereid voor de valsche profeten, die oproepen tot woestijn en binnenkamer; want het moet toch allemaal worden overgedaan.

En als ik nu weer bedenk, dat Christus deze pseudomessiasen onder Abrahams zaad tot typen van de laatste eeuw stelt onder allen hemelboog, waar Zijn kerk een plaats zal hebben, dan zet Hij mij wederom in vrees. Als ik dan hoor smalen op de traditie, omdat die vereenzelvigd wordt met haar dragers, dan zeg ik: hier

is overeenkomst; want hier is geen rekening gehouden met het „*éénmaal*“ in de historie.

Het verbijssterende is, dat dit alles ook zoo moeilijk erkend wordt; dat de schijn zoo groot is en zoo valsch. Want het is vreemd, dat dit verschijnsel zich juist onder hen voordoet, die den Duitscher graag het woord „*éénmalig*“ nazeggen, en die niet zonder grooten nadruk verzekeren, dat de openbaring niet met den Bijbel op-houdt en dat de bijzondere openbaring niet met de apostolische eeuw is af-gelopen. Ik meen, dat *JUST* DEZE menschen met hun kring-vorming dan beginnen moesten met de erkenning, dat, indien dit waar is, dan ook de kerkgeschiedenis onder het gezichtspunt van het „*éénmaal*“ staat, *gelijk heel de heilige geschiedenis*. Maar neen, ik bevind ze zeer tegenstrijdig. Want zij juist zijn het, die van geen gezag, ook niet van „*Epochemachende*“ tijden willen weten. Zij juist zijn het, die haast een breuk gaan uitroepen, als iemand zich het woord laat ontvallen: „*door Gods genade zijn we er in beginsel*“; een woord, dat geen zin heeft voor wie geen bijzondere daad van Gods voorzienigheid erkent, maar dat te dieper zin heeft voor ieder, die meent, dat God ook na de Schrift-gave met het maken van bijzondere (dus ook „*éénmalige*“) geschiedenis voortgaat.

Nog eens, ik vind die menschen tegenstrijdig.

En ik kan alleen hen en hun woord verklaren, als ik onderstel, dat zij met hun kerNvorming en kerkverhating alleen de fundamente die ze *zelf* leggen, met het opschrift „*éénmaal*“ sieren willen; dat zij, bijziende, van verre niet ziende, zegt een bijbelschrijver, slechts hun *eigen* aangedragen steenen groot vinden en dat ze zich hopeloos vastredeneeren, juist door *dezen* hoogmoed. En als ik hen zie heengaan ter afzondering, in woestijn en binnenkamer, ter conferentie, en naar den cursus, naar hun retraites en hun gezelschap van vertrouwden, dan hoor ik hen zeggen: door Gods genade komen we er nu in beginsel. Maar ik vind, dat in de religie „*komen*“ reeds „*zijn*“ is. Dus hoor ik, dat een ander niet mag zeggen, maar dat ZIJ het WEL mogen doen: *door Gods genade zijn we er in beginsel*.

En dat vind ik hoogmoediger dan iets.

Ik vind dezen woestijngang en deze binnenkamer-retraite, op gezag van Christus' woord erger dan de decadentie van den „*fin-du-siècle*“. Ik vind, dat de „*einden der eeuw*“ nu worden nabijgebracht.

En nu staat mijn ziel open voor het woord van Christus: gaat niet uit; geloof het niet.

Waarom moet ik niet uitgaan, en waarom niet zien?

K. S.

UIT DE SCHRIFT.

Zeer verre het beste.

(Hemelvaart)

Want ik word van deze twee gedringen, hebbende begeerte, om onthouden te worden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste.

Maar in het vleesch te blijven, is noodiger om uweelwil. Filippensen 1:23, 24.

Als straks de morgen van den gedenkdag van uws Heilands Hemelvaart licht, begin dan met u doof te maken voor de stemmen, die daar in de wereld van ongelooft kraaien over dat zalig heilsfeit, mijn ziel!

Ach, gij weet het, wat die rumoerige stemmen verkonden. Gij hebt het al zoo dikwijls moeten aanhooren, dat het zware menschenlichaam zich niet als een vogel kan opheffen van de aarde. Zij hebben het u voorgerekend, hoe uw Heere met een snelheid van zooveel kilometers in het uur nog niet in het Heilige der heilige zou kunnen zijn aangeland. Zij hebben het „*wetenschappelijk*“ bewijs geleverd, dat er in die hooge plaatsen, zoo zij bestaan, geen nether trilt en dat daarom geen organisch leven er mogelijk is.

Het kan pas geven dat ongelooft de wapenen uit den ijzeren vuist te slaan.

Maar moei u daarmee dezen morgen niet.

Geef u eens echt over aan genieting.

Laten uw gedachten opstijgen tot daar, waar uw Jezus is.

En laat het hart vooral deze gedachten volgen. Opdat uw hart zij, waar ook uw eenige Schat is. Ja, zoo is 't goed.

Dat is Hemelvaart vierden.

Met het hart bij Christus te zijn.

Al het aardsche te vergeten.

Aan uzelf niet meer te denken.

Al uw geeskracht, al uw lust, door den Geest, geleid, door den Geest geleerd, te concentreeren op uw Jezus.

Op uw Jezus alleen.

Zoo is 't goed, maar... 't kan nog beter.

Paulus onderricht u: onthouden te wezen en met Christus te zijn, dat is zeer verre het beste.

Indien gij, o ziel, gelijk wordt aan de ballon, waarvan het anker is gelicht en die nu al hooger en hooger rijst tot er geen stipje aan den ganschen hemel meer van te speuren valt, en de laatste band met het aardeleven is verbroken en gij van de engelen wordt gedragen naar den schoot, naar het hart van uw Brudegom, dan, o dan voelt gij pas, wat de Hemelvaart van uw Heiland beteekent.

Velerlei bate van die Hemelvaart kunt gij thans wellicht opsommen.

Maar brengt gij deze bate wel geloovig in rekening, dat gij straks aan het Middelaarshart van Christus zult liggen en dat tot den dag Zijner weder-verschijning toe?

Zoo Christus op aarde ware gebleven, zoo gij levenslang in Zijn onmiddellijke nabijheid hadt mogen verkeer, hadt gij Hem na uw sterven in den hemel toch moeten missen.

Zeker, ook dan zou de geloofseenheden blijven voortduren.

Maar die geheel eenige gemeenschap, waarvan geen voorstelling is te vormen noch minder een beschrijving te bieden, welke er thans tusschen Jezus en de triomfeerende gemeente in den hemel wordt geoeft, zoudt gij dan moeten derven.

Welk een zalige winst, dat uw Vader het anders heeft beschikt!

Want hoe zouden die twee tegen elkander kunnen opwegen!

Hier zoudt gij, mijn ziel, zondares die gij blijft, niet anders dan een door veel vergeld genot van Zijn bijzijn smaken en straks zoudt gij moeten roepen: hoe lang nog, o Heilige God, leven Christus en ik van elkander gescheiden?

Maar nu moogt gij, zeker nog gebrekiger, Hem in het geloof vastgrijpen om echter hiernamaals storeloos te genieten van de vreugde uws Heeren.

Tegenover de korte scheiding tusschen Christus en u hier op aarde — ofschoon Hij u geen weze laat — staat het met-Hem-vereend-zijn tot den jongsten dag toe, om daarna nog altoos met uw Heere te wezen.

Lieflijk lot!

Hoe gelukkig, dat uw Jezus hier niet bleef.

Hoe gelukkig, dat Hij reisde naar dat vergelegen land om voor u plaats te bereiden, een plaatsje aan Zijn borst.

En als gij dan met deze overpeinzingen naar den geest in den hemel zijt geweest, jubelt het dan niet in u, wanneer gij onder de uwen verschijnt, wanneer gij bij Gods volk u voegt: God vaart op met gejuich! De Heere met geklank der hazuin!

En als dan de avondschemering van den Hemel vaartsdag invalt, dankt gij dan niet: 't is zoo zalig, mijn Heiland, dat Gij zijt afgereisd? Maar gaat dan ook uw dank niet over in een zachte zucht: Hoe zalig zal het zijn, als ik U mag nareizen?

Gij bij mij en ik bij U!

Onze zielen in liefde saamgestrengeld!

Niets meer tusschen ons in!

O, gij, dien mijn ziel lief heeft, gedenk mijner, waar Gij thans gekomen zijt in Uw koninkrijk! HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-Indrukken.

V.

De missive van Dr J. P. de Gaay Fortman e.s.

Naar het ons voorkomt, werd aan het schrijven, dat door Dr J. P. de Gaay Fortman e.s. in Januari van dit jaar aan de Synode werd gezonden, veel te weinig aandacht geschonken.

Men versta dit wel.

Niet de Synode draagt hiervan de schuld.

Die heeft er haar tijd aan besteed en het grondig behandeld.

Maar buiten haar is deze zaak al te spaarzaam besproken.

Toch zou zij voor onze kerken van groot gewicht kunnen worden.

Daarom dient er hier nog weleens opzettelijk op gewezen.

Er zijn verschillende oorzaken op te geven, waarom deze missive niet tot haar recht is gekomen.

Aan haar ging iets vooraf en op haar volgde iets, dat het belang, daarin bepleit, niet weinig heeft geschaad en al te zeer op den achtergrond heeft gedrongen.

Aan haar ging vooraf de publikatie van een stuk, dat door twee ondertekenaars der latere missive was opgesteld, n.l. door Dr Rijk Kramer en Drs C. J. Honig, op de vergadering in „*Belle-vue*“, waar de heer K. v. d. Berg de leiding had, was voorgelezen en ter Synode zou gezonden worden.

Dit stuk nu droeg een zeer eenzijdig karakter.

Het zocht achter de aanklacht, welke tegen Dr G. was ingediend, iets persoonlijks; trachtte op de personen, die zich tot de Classis Amsterdam hadden gewend, een ongunstig licht te werpen; suggereerde, dat door de Classis Amsterdam zulke afgevaardigden naar de Partikuliere Synode van Noord-Holland hadden gezonden moeten worden.

„*die in deze zaak meer sympathiek stonden tegenover Dr Geelkerken*“; gaf een scheeve voorstelling van het advies; door de theologische hoogleraren aan de Classis Amsterdam verstrekt; gaf de Synode in overweging om in een „*colloquium doctum*“ te handelen over de eerste drie hoofdstukken van Genesis en dat geheel los te maken van „*het geschil, dat tegenover Dr Geelkerken gaande is*“ en vertrouwd, dat Dr Geelkerken daaraan zou „*medewerken met al zijn kracht*“.

Men gevoelde het dadelijk: dit stuk getuigde van sterke vooringenomenheid.

Het miskende ten eenenmale den ernst van den toestand.

Toen dan ook bekend werd, dat deze heere met nog vele anderen een missive de Synode had-

den doen nagaan dael geest aden daarom nie En toch inhoud.

Zij sprak Waar zij werd opgeantwoorden stuk veree opheldering oog onzer

Hoogge Onderge vergaderin verband sterdan

Voor spreken uit, dat o dorfijke w sing word de toekon borg bied Hoofd der de meerd in de to

Vervolg ten eerste belangrijke logischen, juridische de desche dringend te achten, waard, en

Ten twi ons reeds door de J. Wolffe e.a., een komen rij enheid v hij, slech te vinden. De J. C. S belang, d schouwing rust zou

Ten de geloovige aan de o Dr A. No belang vo maar ool haar schij opvatting de door gestelde Dr Kuype

Op grot moedighe indien mo Generale commissie kend geble aan de ar belijdenis, betref, en stuk van ernstig in tot meerd deze vraa medeleven onzer Ken gemeente heiligt g w.g. Dr Goote, An Jonkman, Dr W. J. Leiden.

Met deze eener Gere demisch ge Men ziet tusschen d kortheidsha Het is b Bijna, ze Want er ontsierde.

Het is de baat schij Schriftopva ken tijt de Geelkerken waartegen schuwde.

Het verv beel onver Trouwen theologisch dezelfde vr aan Dr Ge Het bleo niet voldoe Maar ov den als o Dat dees Zij toon bevooroor Zij nam er geen v zou zijn g